

הארי פוטר, השיר של הדויג

מאת ג'. וויליאמס (1932)

עיבוד תזמורתי: ג'ון נויפלד וקונרד פופ

עודדה הררי

היצירה "השיר של הדויג" היא סויטה תזמורתית מאת המלחין האמריקאי ג'והן וויליאמס הנודע בכתיבת מוזיקה לסרטים.

הסויטה עובדה מתוך המוזיקה לסרט הידוע "הארי פוטר ואבן החכמים", שהוכן על-פי הראשון בסדרת הספרים לנוער בז'אנר ספרי הפנטסיה שכתבה ג'יי. ק. רולינג. גיבור הספר והסרט הוא הילד הארי פוטר, והדויג היא חיית המחמד שלו שעוזרת לו במעשי הכישוף. זוהי דמות פנטסטית של ינשוף לבן ויפה. הנושא הראשי של הסויטה, כמו גם של כל הסרט הולחן במטרה ליצור אוירה של מסתורין, פליאה, והתפעמות; אוירה של כישוף, קוסמים ומכשפות, כפי שהם נתפסים בתודעה של הילדים. הנושא המשני – ההילה, קשור לתחושת המעוף, ההתנתקות מן היום-יום ומן הגשמי שביסוד האדמה אל עבר האוויר והמרחב ללא גבולות, זאת באמצעות מטאטא הקסמים של הארי פוטר. היצירה של וויליאמס עובדה לתזמורת על ידי ג'ון נויפלד וקונרד פופ.

תכונות אופייניות

התזמור

האפקט של הפנטסיה מושג באמצעות צלילי ה"זכוכית", דמויי אלקטרוניים, הייחודיים לצ'לסטה. וויליאמס נסמך על הפרק "פיית שזיף הסוכר" מן הסויטה של צ'ייקובסקי "מפצה האגוזים", על תכונות הפייה מעולם החלום של דמות הילדה שבאגדה.

המלודיה

היסוד המלודי מפתיע והנוף הצלילי המתקבל ממנו הוא של מרווח גדול, מונמך או מוקטן בין מהלכים מסורתיים בסולם מינורי. ההיבט הכרומטי מנוצל היטב ליצירת ממד הקסם והריחוף. גם פה וויליאמס מסתמך על קודמיו להלחנה של עולם בלתי מושג, בלתי מציאותי - סן-סנס בפרק האקווריום מ"קרנבל החיות".

ההרמוניה

המהלכים ההרמוניים המסורתיים מאפיינים את רוב חלקי היצירה, אך הם חורגים לרגעים באופן חופשי ומפתיע ללא הכנה וללא סיבה, כדי ליצור את הרושם של עולם קסום, זר, בלתי ריאלי. עולם זה מתבטא בדילוג על שלבים הרמוניים מסורתיים, בכרומטיקה, ובמהלך של אקורדים תמוהים המדלגים על רצף של מהלכים מסורתיים ביניהם.

הריתמוס

המשקל של 3/8 והמפעם המתון, מעניקים לחלק ניכר מן היצירה תחושת ריחוף, קלילות, גמישות ואלגנטיות, למען תנועה המתרחשת באוויר, בעולם הפנטסיה והקסם.

המבנה

מבנה חופשי המכיל שלושה נושאים מלודיים. הנושא הראשון על שני חלקיו והנושא השני מופיעים עם חזרות רבות, מגוונות מאוד. הנושא השלישי מופיע פעמיים. הנושאים מופיעים לסירוגין, וביניהם מעברים תיאוריים של מעוף, סערות וכדומה.

הנושא הראשי – השיר של הדויג

מוצג לראשונה בצ'לסטה בפיאניסימו כמלודיה שירתית עדינה וענוגה, אבל בחזרות הרבות עליו משתנה אופיו באמצעות תזמורים שונים ומגוונים בעוצמות שונות. בנושא שני חלקים, ובכל אחד מהם שתי פסקויות דומות, מעין פותח וסוגר. שני חלקי הנושא מופיעים מספר פעמים במנותק זה מזה, כשני נושאים.

הנושא הראשון:

חלק ראשון

Phrase 1

Phrase 2

The image shows two staves of musical notation in 3/8 time. The first staff is labeled 'Phrase 1' and the second 'Phrase 2'. Both phrases consist of a sequence of notes and rests, with some notes beamed together. The key signature has one sharp (F#).

חלק שני

The image shows two staves of musical notation in 3/8 time, continuing the first phrase. The notes are more rhythmic and active than in the first part.

הנושא השני

נושא במשקל זוגי, במקצב נמרץ, באופי מתריע ותובעני

The image shows a single staff of musical notation in 2/4 time. The notes are more rhythmic and active than in the first phrase.

הנושא שלישי

הצעות לפעילויות

האזנה לחלק מן היצירה, כשתי דקות, ובירור:

האם יש בכתה תלמידים שזיהו את המוזיקה ומקורה, האם יש תלמידים שראו את הסרט? האם ניתן לשמוע את הרשמים שלהם?

א. הנושא הראשון

האזנות חוזרות לנושא הראשון בהופעתו הראשונה:

1. הכרות עם הפיסוק והמבנה באמצעות תנועה המתארת את זרימתו ומנוחתו- חילופים בין קבוצות עם סיום כל פסוקית.
2. האזנה ושירה של המלודיה על הברה לו.
3. דיון על מאפייני הנושא בהקשר לספר ולסרט הארי פוטר.
4. ציור חופשי בהקשר לסרט ולעלילה כולה.
5. האזנה לכל היצירה תוך תגובה בתנועה ו/או בשירה לכל הופעה של הנושא או חלקיו.
6. האזנה לכל הופעה של הנושא והתייחסות לכל שינוי שחל בכל הופעה (התזמור, המנח וצמצומו, ועוד)

ב. הנושא השני

1. האזנה עד סיום ההופעה הראשונה של הנושא השני
2. דיון על הקשר בין אופיו ובין מקומו בעלילה
3. האזנה חוזרת לנושא השני, פענוח המקצב של ראש הנושא והקשתו או דיקלומו בשפת המקצב

4. פענוח הסולפג' בלוח, שירה בשמות הצלילים ונגינה בצלילונים
5. האזנה לכל היצירה והצטרפות לנושא השני בלבד בנקישות עדינות או בשירה.
6. האזנה חוזרת לנושא השני, דיון במרכיבים: מקצב, משקל, מרקם, תזמור, ועוד... והשוואתם לנושא הראשון.

ג. הנושא השלישי

פענוח המקצב, רישומו בלוח, ושירה עם ההקלטה, או לפי טבולטורה עליה מצביעה המורה.

ד. סיכום:

1. ציור תוך האזנה, ודיון עליו בהשוואה לציור הראשון
2. האזנה פעילה לכל היצירה בשתי קבוצות, קבוצה לכל נושא, דרך תגובה מתאימה עליו: הצטרפות להופעתו בשירה, ו/או בתנועה, ו/או בנקישה, ו/או באמצעות אביזר.